

2. juni 2026

UPA2026/180

Uunga siunnersuut: Tasiilami eqqaanilu suliffissaaleqinerit annikillisarinnisaannut, suliffissaqartitsinissamut, aammalu pilersuinissamut isumannaallisaanissamut Naalakkarsuisut iliuusissatut pilersaarummik suliaraqquullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Iliuusissatut pilersaarut upernaakkut 2027-mi ingerlanneqaleriissaaq

(Inatsisartunut ilaasortaq Gerth Mikaelen, Naleraq)

Siullermik Inatsisartunut ilaasortaq Gerth Mikaelen, Naleraq, pingaarutilerujussuarmik siunnersuuteqarneranut qutsavigaarput. Tasiilami eqqaanilu ineriartortitsineq pillugu pingaarutilimmik aaliangiiffigisassaqaarnissatsinnut periarfissiivoq.

Siumumiit erseqqissaatigissavarput Tasiilami eqqaanilu innuttaasunut tunngatillugu ernumassut saqqummiunneqartoq isumaqatigigatsigu. Akuersaarneqarsinnaanngilarmi nunatta immikkoortuisa ilaat avatangiiserissaartoq, periarfissarissaartoq, nunatsinni suliffissaaleqiffiunerpaatut inissisimappat, taava inuiaqatigiinni annertungaartumik suliassaqaarsimassaagut. Innuttaasummi ikiliartortillugit aammalu ilinniarnissamut suliffissaqaarnissamullu periarfissat killeqarlersimanerat timitalimmik mumisinniassallagu tamatta suleqataaffissaraarput.

Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatai naapertorlugit Tasiilap eqqaani suliffissaaleqisut procentinngorlugit amerlassusaat 2021-mi 15 procentip missaaniipput 2025-mi 11 procentip missaannut apparisimalluni. Taamaakkaluartoq Tasiilaq suli nunatsinni agguaqatigiissillugu suliffissaaleqiffiunerpaatut inissisimavoq. Nunatsinni suliffissaaleqineq ukiuni kingullerni 3-4 procentip missaaniissimavoq. Taamaattumik Tasiilaq suli nunatsinni suliffissaaleqiffiunerpaavoq imaluunniit suliffissaaleqiffiunerpaat ilaanni inissisimalluni. Taamaattumik innuttaasut amerlanerit suliffissaqaarnikkut periarfissaqaarnerulernissaat anguniarlugu iliuuseqartoqarnissaa piumasarineqarmat tamanna paasilluarsinnaavarput.

Peqatigisaanilli Naalakkarsuisut suliniutinik arlalinnik aallartitaqareersut aamma nassuerutigisariaqarparput. Naalakkarsuisut Suliffeqarnermut Periusissiaq 2026–2035 saqqummiuppaat, sulisartunik amerlanerusunik suliffeqalersitsinissaq, piginnaasanik ineriartortitsinissaq aammalu ilinniartitaanerup suliffeqarnerullu akornanni ataqatigiinnerulersitsinissaq siunertaralugu.

Piginnaangorsaaneq aqutigalugu (PKU-mik taaneqartartut) suliniut Ilinniagaqaarsimanngitsunut qaffassaaffiginissaat – aqutigalugu Tasiilami pikkorissanerit ingerlanneqartarput. Sulili annertunerusinnaanissaat Siumumiit kissaatigaarput. Assersuutigalugumi inuit 19-it imarsionerumut tunngasunik pikkorissarneqarsimapput - Torrak.

Aammattaaq Tunumi aalisarnerup ineriartortinneqarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq. Siumumiit nuannaarutigeqaarput qinigaaffiup siuliani ukiorpassuarni nunatta kangiani, tassa Tasiilami tunisassiorfimmik aallartitsisoqarnera timitaleratsigu. Tamanna pivoq Siumut aamma IA

Naalakkersuisooqatigiinnerminni Tunumi Aalisarnermik Inerisaanermut Pilersaarut 2024–2030 akuersissutigisimasaata timitalersorneqarneranik aallartitsisimanerput. Tamatuma kingunerisaanik Royal Greenlandip Tasiilami tunisassiorfia nutaaq aallartinneqarpoq, aalisakkanik tunitsiveqarnerulernissaq aammalu suliffissanik amerlanerusunik pilersitsinissaq siunertaralugu minnerunngitsumillu Tasiilami eqqaanilu aalisartut piniartullu isertitaqarnerulernissaat maanna ingerlanneqalernera. Suliniutilli taamaattut soorlu Kulusummi, Sermiligaami nunaqarfinnilu sinnerini aamma iluaqutaanerulernissaat anguniarlugu aalisarnikkut tunitsiveqarnikkullu inerisaanerit ingerlanneqarnissaat Siumumiit kissaatigaarput. Tamatumunngalu qanoq piviusumik iliortoqarsinnaanersoq aamma pilersaaruteqarnerput Inatsisartut ataatsimiinnerani matumani imm. 206 pilersitsigut saqqummiutissamaarlutigu.

Tamatuma saniatigut inuusuttut pillugit suliniutit inuiaqatigiinnut iluaqutaasut pingaaruteqarput. Siu-Tsiu aqutugalugu inuusuttut piginnaanngorsarneqarlutik, suliffeqarnermut ilinniagaqarnermullu aqutissiuunneqartarput. Massakkut inuusuttut 25-it missaat Tasiilami suliniummut peqataapput.

Siumumiit isumaqarpugut Tunumi ineriartortitsineq suliffissaqarnermut tunngasut eqqarsaatigalugit, unammilligassat ataatsimut ataqatigiisillugit ingerlariaqqittoqartariaqarpoq.

- Ilinniagaqarnissamut periarfissanik pitsaanerulersitsisariaqarpugut.
- Pilersuinikkut pitsanngorsaanissaq isumannaatsuunissarlu qulakkeerneqarnerusariaqarpoq.
- Aalisarneq, takornariaqarneq inuussutissarsiutillu allat ineriartortittariaqarpavut.
- Innuttaasut inuusuttullu namminneq najukkaminni siunissaq pillugu takorluugaat piviusunngortittariaqarpagut.

Naalakkersuisut nunaqarfinni isorliunerusunilu ineriartortitsinissamut 2050 tungaanut pilersaarusernerat isumaqarpugut pitsaasuusoq. Pilersaarummi tassani aamma ilaatinneqarput innuttaasut 2.000-it inorlugit amerlassusillit najugaqarfiisa pisariaqartitaat ilanngullugit isiginiarneqassasut.

Peqatigisaanilli Inatsisartut suliniutit ingerlanneqartut qanoq sunniuteqarnerisut pillugit ingerlaavartumik ilisimatinneqartarnissaat pingaaruteqartutut isigaarput.

Siumumiit siunnersuummi siunertaq tapersorsorparput. Tasiilami aammalu nunaqarfiini innuttaasut pitsaanerusunik periarfissaqarnissaat kissaataavoq, tamannalu isumaqatigaarput. Kisiannili isumaqarpugut massakkut pingaarnerpaasoq suliniutit pioreersut pitsaanerusunik ataqatigiissarnissaat aammalu innuttaasut ulluinnarni iluaqutigisinnaasaannik angusaqarfiunissaat.

Taamaattumik Siumumiit Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat paasinarsinnaagaluartoq, isumaqarpugulli tigussaanagerusunngorlugu piffissalersugaanerusunillu pitsaanerusunik allannguutissamik siunnersuummik ataatsimiisitaliami suliaqartoqarnissaa pitsaasuussasoq.

Siumumiit isumaqarpugut siunnersuut una pingaarutilik pisarialillu sukumiisumik inuussutissarsiornermik aatsitassanullu ataatsimiisitaliami suliaqqinneqartariaqartoq.

Erik Jensen, Siumut